

5.11.2015 LAUSUNTO

Eduskunnan valtiovarainvaliokunnan
sivistys- ja tiedejaostolle

ASIA: HE 30/2015 vp eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2016, PL 29

**YKSITYISEN KOPIOINNIN HYVITYSTÄ JA LAINAUSKORVAUSTA KOSKEVA
ARVONLISÄVERON EPÄKOHTA TULEE OIKAISTA**

Esitämme että

- yksityisen kopioinnin hyvityksen määräraha 11 miljoonaa euroa ja lainauskorvauksen määräraha 9,213 miljoonaa euroa siirretään hallituksen esittämältä momentilta samalle momentille muiden valtion maksamien tekijänoikeuskorvausten kanssa
- tai nykyiseen momenttiin tehdään asianmukainen viittaussäännös, jolla hoidetaan valtion maksama arvonnalisävero.

Ellei jompaa kumpaa teknistä korjausta tehdä, valtio ei tosiasiaassa maksa budjettimomentin mukaista 11 miljoonan euron hyvitystä yksityisestä kopioinnista, eikä lainauskorvauksina suoriteta talousarviossa nyt mainittua euromäärää.

- Hallituksen esityksen momentti: (29.80.41 ja 01.22, osa) *Eräät käyttöoikeuskorvaukset (siirtomääräraha 3 v)*
- Ehdottamamme momentti: (29.01.22, osa) *Eräät käyttöoikeuskorvaukset (siirtomääräraha 3 v)*

Esityksen perustelut hyvitysmaksun osalta

Kun hyvitysmaksu siirrettiin valtion budjettiin, vuoden 2015 ja 2016 hyvitysmääräksi päätettiin 11 miljoonaa euroa. Teknisestä virheestä johtuen hyvitystä ollaan kuitenkin maksamassa vain runsas 10 miljoonaa euroa. Tämä johtuu siitä, että 11 miljoonan määräraha on virheellisesti sijoitettu sellaiselle budjettimomentille, jolla ei ole kytköstä valtiovarainministeriön alv-tilille, jota kautta valtion maksamat arvonnalisäverot yleensä hoidetaan.

Tämän momenttinvirheen takia 11 miljoonan euron summasta ollaan käyttämässä osa valtiolle kuuluvan 10 % arvonnalisäveron maksuun. Silloin hyvityksen määrä alenee. Arvonnalisävero on luonteeltaan läpikulkuerä, joka palaa liki täysimääräisesti valtiolle itselleen.

Tämä on vastoin hallituksen esitystä, jolla hyvitysmaksu siirrettiin budjettiin. Esityksen perusteluissa sanotaan selvästi: *”Hyvityksen lähtötasoksi vuosina 2015 ja 2016 määriteltäisiin 11 miljoonaa euroa, joka rahoitettaisiin kokonaan valtion talousarvioon lisättävällä määrärahalla.”*

Ei ole mitään mahdollisuutta tulkita hallituksen esitystä niin, että tarkoituksena olikin jakaa oikeudenhaltijoille noin 10 miljoonaa hyvitys. Esityksessä lukee, että *”Hyvityksen taso perustuisi alkuvaiheessa aiempiin hyvitysmaksukertymiin”* ja aiemmista vuosista mainitaan esimerkinomaisesti arvonnalisäverottomia kertymäsummia.

Esitetty momentti on myös vastoin valtion maksamien tekijänoikeuskorvausten pitkäaikaista normaalia alv-käytäntöä. OKM:n maksamat teosten kopiointia, tallentamista ja välittämistä opetuksessa koskevat korvaukset on edelleen budjetoitu momentille, josta valtion maksamat alvit hoidetaan VM:n alv-tilin kautta.

Asia on korjattavissa sillä, että

- opetus- ja kulttuuriministeriön budjetissa oleva 11 miljoonan euron hyvityssumma siirretään samalle momentille, missä ovat muut valtion maksamat tekijänoikeusmaksut (mm. valokopiointikorvaus). Tämän momentin maksujen alv-korvaukset hoidetaan valtiovarainministeriön alv-tilin kautta.
- toinen vaihtoehto on, että tehdään nykyiseen momenttiin vastaava viittaussäännös arvonlisäveron osalta kuin on edellä mainitussa momentissa.
- Esityksemme ei riko OKM:n budjettikehystä, koska menon suuruus säilyy samana

Haluamme kiinnittää valiokunnan huomion myös siihen, että 11 miljoonaa euron hyvitysmäärä perustuu direktiiviin.

Eduskunnan sivistysvaliokunta toteaa mietinnössään (SiVM 14/2014 vp — HE 249/2014 vp), että hyvitys ei ole harkinnanvarainen määräraha vaan sen määrä perustuu direktiiviin. *”Sivistysvaliokunta pitää ehdotettua 11 miljoonan euron suuruista korvausmäärää hyväksyttävänä lähtökohtana uudistukselle. - - Sivistysvaliokunta korostaa, että esityksessä ehdotettu valtion suorittama korvaus perustuu tekijänoikeuden ja lähioikeuksien tiettyjen piirteiden yhdenmukaistamisesta tietoyhteiskunnassa annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2001/29/EY, jäljempänä tietoyhteiskuntadirektiivin, valtioille asettamaan velvoitteen. - - Valiokunta korostaa, että hyvitysmaksu ei ole tavallinen harkinnanvarainen kulttuurimääräraha, sillä direktiivin tarkoittama ”sopivan hyvityksen” käsite rajaa hallituksen mahdollisuuksia harkinnanvaraisesti vähentää määrärahaa esimerkiksi valtiontaloudellisten yleisten säästötarpeiden vuoksi.”*

Hallitus ja eduskunta ovat arvioineet, että EU-direktiivin edellyttämä kohtuullinen hyvitys yksityisestä kopioinnista on 11 miljoonaa euroa vuosilta 2015 ja 2016. Teknisen virheen vuoksi tämä summa ei ole nyt tulossa oikeudenhaltijoille, vaan osa siitä ollaan käyttämässä valtion oman arvonlisävero-kulun maksuun. Tämä leikkaa maksettavan hyvityksen määrää niin paljon, että joudutaan kysymään, voiko se enää täyttää direktiivin vaatimukset.

Esityksen perustelut lainauskorvauksen osalta

Tekijänoikeusjärjestöt ovat olleet keräämistään tekijänoikeuskorvauksista arvonlisäverovelvollisia matalamman arvonlisäverokannan mukaisesti vuodesta 2009 saakka. Tämän seurauksena lainauskorvauksiin on lisätty arvonlisäveron osuus, joka palautuu valtiolle vähennettynä järjestöjen tekemien arvonlisäverovelvollisten ostojen alv-osuudella. Lainauskorvaus on aikaisempina vuosina ollut talousarviossa momentilla 29.01.22 (*Eräät käyttöoikeuskorvaukset*). Kyseisellä momentilla olevat tekijänoikeuskorvaukset on aiemmin esitetty ja esitetään edelleen nettomääräisinä ja arvonlisäveron osuus lisätään niihin erilliseltä arvonlisäveromomentilta.

Vuoden 2016 talousarviossa lainauskorvaus on siirretty hyvitysmaksun kanssa samalle momentille 29.80.41 (*Eräät käyttöoikeuskorvaukset*). Kyseistä momenttia ei ole linkitetty erilliseen arvonlisäveromomenttiin, vaikka näin olisi tullut menetellä talousarvion yhtenäisyyden vuoksi. Kaikkia valtion talousarviosta maksettavia tekijänoikeuskorvauksia ei esitetä nyt keskenään vertailukelpoisella tavalla eikä tätä tuoda myöskään talousarviossa esiin. Momentille 29.80.41 on varattu 9,213 miljoonaa euroa vuoden 2016 lainauskorvauksiin. Tämä lainauskorvauksiin varattu määräraha esitetään aikaisemmasta käytännöstä poiketen nyt bruttomääräisenä.

Budjettimomentilla esitetystä korvaustasosta tultaisiin vähentämään arvonlisäveron osuus, joka tulisi palautumaan lähes täysimääräisesti takaisin valtiolle. Toisin kuin budjettimomentilla todetaan, lainauskorvausten maksettava määrä ei tällöin ole todellisuudessa 9,213 miljoonaa euroa.

Sivistysvaliokunnan vuoden 2016 talousarvioesityksestä antamassa lausunnossa SiVL 3/2015 käy ilmi, että valiokunta on talousarvion esitystavasta johtuen ymmärtänyt tekijöille maksettavan lainauskorvausmäärärahan suuruuden olevan 9,213 miljoonaa euroa.

Asian korjaus voidaan suorittaa kahdella vaihtoehtoisella tavalla, jotka kuvattiin edellä yksityisen kopioinnin hyvityksen perusteluissa.

Emme pyydä luvattua enempää

Jos yksityisen kopioinnin hyvityksestä ja lainauskorvauksista kuuluu maksaa arvonlisävero, sen maksaminen on valtion eikä hyvityksen saajan velvollisuus. Normaalikäytännön mukaisesti tämä tulee hoitaa valtiovarainministeriön alv-tililtä ja maksaa direktiiveihin perustuvat päätetyt summat aidosti tekijänoikeuskorvauksena niihin oikeutetuille.

Emme pyydä, että valtiovarainvaliokunta kasvattaisi valtion menoja budjetissa nyt esitetystä, vaan että valtio aidosti käyttäisi päätetyt määrärahat tekijänoikeuskorvauksiin. Emme näe että tällä olisi vaikutusta OKM:n kehyksiin, koska budjetoitavan määrärahan suuruus pysyy samana.

Pyydämme, että valtiovarainvaliokunta esittää edellä kuvatun mukaisen korjauksen näiden määrärahojen osalta.

Helsingissä 5.11.2015

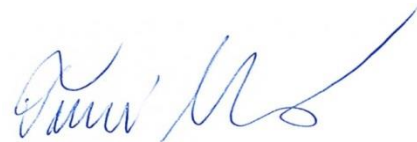
Kirsi Colliander
Toiminnanjohtaja
AV-tuottajien tekijänoikeusyhdistys Tuotos ry

Hannu Marttila
Toimitusjohtaja
Esittävien taiteilijoiden ja äänitteiden tuottajien tekijänoikeusyhdistys Gramex ry

Valtteri Niiranen
Toimitusjohtaja
Kopioisto ry

Tommi Nilsson
Toiminnanjohtaja
Visuaalisen alan taiteilijoiden tekijänoikeusyhdistys Kuvasto ry

Anne Salomaa
Toiminnanjohtaja
Kirjallisuuden tekijänoikeusjärjestö Sanasto ry

Katri Sipilä
Toimitusjohtaja
Säveltäjain Tekijänoikeustoimisto Teosto ry